

«Αλλαγές και Μεταρρυθμίσεις» vs «Αρμονία και Ντικτέ»

Οι κυβερνητικές «αλλαγές και μεταρρυθμίσεις» δεν αφορούν τη μουσική παιδεία. Πώς θα μπορούσαν άλλωστε, όταν χρειάστηκαν 5 χρόνια, για να παραδεχθεί απλώς η σημερινή κυβέρνηση την προβληματική πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια παιδεία. Έτσι, μέσα στο χρόνο, αλλοπρόσαλλο περιβάλλον παιδείας και μουσικής, συνεχίζεται και μια «παράδοση» που χρόνο με το χρόνο αναδεικνύεται ως παγκόσμια πρωτοτυπία.

Η σχέση «μουσικής» και «μουσικολογίας», όπου η δεύτερη υποβαθμίζεται και η πρώτη συρρικνώνεται στα μέτρα της δεύτερης, καλά κρατεί. Και κρατεί κυρίως μέσω της εισαγωγής φοιτητών στα Τμήματα Μουσικών Σπουδών των ΑΕΙ. Εκεί όπου θεμελιώνεται το «τετελεσμένο», το «πτυχίο» η «αδυναμία αμφισβήτησης». Ποιος αγχωμένος υποψηφίος, ποιος ανενημέρωτος γονιός, ποιος απαξιωμένος καθηγητής θα βρει το χρόνο, τη δύναμη, να δημιουργήσει τις συνθήκες συγκρότησης ρεύματος αμφισβήτησης στο «εξεταστικό»; στην κρατούσα συνταγή «αρμονία και ντικτέ»;

Αφού στη μουσική διαχωρίστηκε η επιστήμη από την τέχνη, αφού στην κοινωνική σύγκρουση που ακολούθησε η πρώτη νίκησε τη δεύτερη, αφού η λογική επικράτησε της αίσθησης, αφού η παιδεία μας γενικότερα δεν ασχολείται με τη μόρφωση αλλά με την κατάρτιση, γιατί να απορούμε που στη μουσική πετύχαμε την υψηλότερη επίδοση του παράλογου; Αφού τα ίδια τα πανεπιστήμια δεν ενδιαφέρονται να απορροφήσουν τους καλύτερους μουσικούς¹, γιατί να απορούμε που βασιλεύει στη χώρα μας η προσοδοφόρα (γραπτή) σταυρολεξική «αρμονία» και ο αποσπασματικός-τεχνοκρατικός έλεγχος των «μουσικών ακουστικών ικανοτήτων»;

Ενώ οι φοιτητές των ΤΜΣ των ΑΕΙ σπουδάζουν την ελληνική, τη δυτική και την παγκόσμια μουσική τέχνη & επιστήμη, καταλληλότερος για τις σπουδές αυτές θεωρείται όποιος έχει κατανοήσει πώς αλλάζουμε 10 τονικότητες σε λιγότερο από 1 λεπτό κεντροευρωπαϊκής μουσικής του 18ου-19ου αιώνα², όποιος έχει κατανοήσει ότι «μέτρο» είναι η ποσοτική κατανομή ομόχρωμων φθόγγων.³ Ενώ η Πολιτεία παρεμβαίνει στη σύγκρουση εργασιακών δικαιωμάτων των μουσικών και των μουσικολόγων σχεδόν αποκλειστικά από θέση ψηφοθηρικής σκοπιμότητας, ταυτόχρονα υιοθετεί παρακμιακές Ωδειακές συνιστώσες στα Μουσικά Σχολεία του ΥΠΕΠΘ και στις πανελλαδικές εξετάσεις που οδηγούν στα ΤΜΣ των ΑΕΙ (βλ και την περίφημη διατύπωση περί «υποχρεωτικού αρμονίας»).

Το κερασάκι στην τούρτα; Το διαδικαστικό μέρος των πανελλαδικών εξετάσεων στα ειδικά μαθήματα της αρμονίας και του ελέγχου μουσικών ακουστικών ικανοτήτων. «Οδηγίες» συμπληρώνονται κατά τη διάρκεια της εξέτασης της αρμονίας από «διευκρινήσεις», ενώ κάλλιστα οι δεύτερες θα μπορούσαν να είχαν ενσωματωθεί στις πρώτες. Οι εκατοντάδες υποψηφίων που προσέρχονται για το μάθημα «έλεγχος μουσικών ακουστικών ικανοτήτων» σε κάθε ένα από τα μόλις 3 εξεταστικά κέντρα, δημιουργούν σοβαρά οργανωτικά προβλήματα, που καλούνται να διαχειριστούν οι επιτροπές τους. Με μια ανεξήγητη για την κοινή λογική απόφαση των Δ/σεων Β/θμιας Εκπ/σης, καθηγητές μουσικής επιτηρούν μαθητές τους, εκτρέφοντας την αμφιβολία της άνισης μεταχείρισης στους μαθητές που δεν φοιτούν σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη.

¹ Υπάρχει και η αντίστροφη αγκύλωση: το ΥΠΕΠΘ στο όνομα της ομοιομορφίας, δεν επιτρέπει σε ΤΜΣ να υιοθετήσουν διαφορετικούς τρόπους εξέτασης για διαφορετικούς τομείς σπουδών.

² Παρόλο που η μελωδική γραμμή ουδόλως ανήκει στο ύφος αυτής της περιόδου.

³ Φέτος κατακτήθηκε η διάκριση ισχυρών και ασθενών φθόγγων: διευκρινίστηκε στο ντικτέ ότι «οι διαδοχές θα ακουστούν με τονισμούς στα ισχυρά και στα μετρίως ισχυρά μέρη των μέτρων». Αν γίνει και διάκριση των ηχοχρωμάτων, αν ξεφύγουμε από τους ηλεκτρονικούς ήχους, ίσως θα έχουμε ένα ακόμα βήμα για να πάμε από μια κακή εκδοχή της επιστήμης προς μια ενδεχόμενη τέχνη. Η πραγματική μουσική φοβίζει όσους επικαλούνται ή καταφεύγουν στην αντικειμενικότητα.

Πώς φτάνουμε τώρα σε πανελλαδικώς εξεταζόμενα μαθήματα που κυρίως διδάσκονται στην ιδιωτική μουσική παιδεία; αυτό ας το ερμηνεύσουν από κοινού οι υπουργοί παιδείας και πολιτισμού. Εμείς ξέρουμε ότι οι «καινοτομίες» στην παιδεία εξαντλούνται σε επιλεκτικά επιχειρηματικά σχέδια. Ίσως όμως στην κρατική μουσική παιδεία οι αντιφάσεις είναι μεγαλύτερες. Το «αγγλοκρατούμενο» -ως προς τη μουσική- Π.Ι. μόλις και μετά βίας σήμερα κατόρθωσε να εντάξει στοιχεία από τις προ εικοσαετίας θετικές αγγλικές παρεμβάσεις, στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.⁴ Όσο για τη μουσική στην πρωτοβάθμια παιδεία, σε γενικές γραμμές επικρατεί ο εγκυκλοπαιδισμός και η αποσπασματικότητα.

Αυτή η κυβέρνηση έκρινε ότι η προσωπικότητα του ατόμου αποτελεί κρίσιμο μέγεθος για τα στελέχη της εκπαίδευσης, άρα πρέπει να ελέγχεται στη διαδικασία επιλογής τους, μέσω της συνέντευξης⁵. Ας περιμένουμε να δούμε ποια κυβέρνηση -που εξυμνεί το συμβολισμό των μαρμάρων της Ακρόπολης- θα αναγνωρίσει ότι η μουσική ταυτίζεται με το πρόσωπο και κάθε αντικειμενική αξιολόγηση την υποβιβάζει στο επίπεδο της τεχνικής. Ως τότε, η σχέση και η «σύνδεση παιδείας και πολιτισμού» θα συνεχίσει στην πράξη να λειτουργεί και ως σχολαστικισμός και ως τυπολατρεία και ως φτηνός εντυπωσιασμός.

6-7-2009

Στέργιος Ζυγούρας
Καθηγητής ΠΕ16

Σύνδεσμοι:

http://users.sch.gr/szygouras/epikair/2009/them_arm_eid_c_eid_no_0906.pdf

http://www.ypepth.gr/docs/them_dictee_omog_c_omog_no_0809.pdf

<http://www.parodos.net.gr/mmpp/mmpp.pdf>

⁴ Βλ. General Certificate of Secondary Education, Music και «Ανθολόγιο Μουσικών Κειμένων Α΄, Β΄, Γ΄, Γυμνασίου»

⁵ Άλλο θέμα, το τι συνήθως γίνεται σ' αυτές τις «συνεντεύξεις».